

Seminář k bakalářské práci II

Distanční studijní text

Marek Timko

Opava 2019

Obor: Knihovnictví

Klíčová slova: Odborný text, žánre odborného stylu, bakalářská práce, anotace, bibliografie, citace, citační etika, obhajoba bakalářské práce.

Anotace: Cílem předmětu je představit základní metodická (a metodologická) pravidla při tvorbě (psaní, výzkum, evaluace) bakalářské práce. Důraz je kladen nejenom na správné uvádění bibliografických odkazů a dodržování citačních norem, ale také i na další formální (a v menší míře i jazykové) stránky odborného textu (formální úprava, typografie apod.). Semináře se věnují také konkrétním problémům studentů při obhajobě bakalářských diplomových prací.

Autor: **Mgr. Marek Timko, Ph.D.**

OBSAH

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY	7
1 ZÁKLADNÍ VLASTNOSTI ODBORNÉHO STYLU	8
1.1 Podle čeho poznáme odborný styl?	8
1.1.1 Písemnost	8
1.1.2 Monologičnost	9
1.1.3 Veřejnost	9
1.1.4 Pojmovost	9
1.1.5 Přesnost	9
1.1.6 Odbornost	9
1.1.7 Výrazové prostředky odborného stylu	10
1.2 Členění odborného stylu.....	10
1.3 Žánry a útvary odborného stylu	10
1.4 Klasifikace žánrů odborného stylu.....	10
2 CÍL, TÉMA A BIBLIOGRAFICKÁ REŠERŠE PRÁCE	16
2.1 Cíle bakalářské práce	16
2.2 Zadání, téma a bibliografická rešerše bakalářské práce	18
2.2.1 Téma bakalářské práce	18
2.2.2 Bibliografická rešerše	19
3 FORMÁLNÍ ÚPRAVA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	20
3.1 Členění bakalářské práce.....	20
3.2 Doporučené nastavení vzhledu stránky.....	24
3.3 Číslování částí, odstavců, pododstavců (kapitol, podkapitol), stran, obrázků	25
3.3.1 Číslování stran	26
3.3.2 Číslování obrázků	26
3.4 Grafy a tabulky.....	26
3.5 Typ písma.....	27
4 CITACE A PARAFRÁZE	29
4.1 Podle čeho a jak správně citovat?	29
4.2 Parafráze.....	31
4.3 Cizojazyčná citace.....	32
4.4 Bibliografické odkazy	32

4.4.1	Metoda číselných odkazů	32
4.4.2	Metoda průběžných poznámek	33
4.4.3	Metoda prvního údaje a data	33
4.5	Struktura bibliografických odkazů	34
4.5.1	Monografické publikace	34
4.5.2	Část monografické publikace	35
4.5.3	Seriálové publikace (časopis, noviny, sborník)	35
4.5.4	Elektronická monografie, databáze a počítačový program	35
4.5.5	Elektronické seriálové publikace	35
4.5.6	Příspěvky do elektronických monografií, databází nebo PC programů	36
4.5.7	Diplomová práce	36
4.5.8	Legislativní dokumenty	36
4.5.9	Normy	36
4.5.10	Osobní komunikace, osobní korespondence	36
4.5.11	Elektronická pošta	37
5	OBHAJOBA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	39
5.1	Představení práce.....	39
5.2	O co v práci jde?.....	40
5.2.1	Základní problém	40
5.2.2	Použitá metodologie	41
5.2.3	Struktura práce	41
5.2.4	Zvláštnosti a ne/použitá literatura	42
5.3	Shrnutí a sebehodnocení.....	42
5.4	Reakce na posudky.....	43
5.5	Často se vyskytující otázky	44
	PŘEHLED DOSTUPNÝCH IKON.....	46

Úvodem

Identifikační údaje

- 3. ročník bakalářského studia, typ: prezenční i kombinované

- autor textu: Mgr. Marek Timko, Ph.D.

- kontakt: marek.timko@fpf.slu.cz

- tel.+ **420 553 684 490**

- konzultační hodiny: *středa 10.00-12.00*

Anotace předmětu

Cílem semináře je představit základní metodická (a metodologická) pravidla při tvorbě (psaní, výzkum, evaluace) bakalářské diplomové práce. Důraz je kladen nejenom na správné uvádění bibliografických odkazů a dodržování citačních norem, ale také i na další formální (a v menší míře i jazykové) stránky odborného textu (formální úprava, typografie apod.). Semináře se věnují také konkrétním problémům studentů při obhajobě bakalářských diplomových prací.

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY

Jednotlivé kapitoly studijní opory korespondují s tématy jednotlivých seminářů kurzu *Seminář k bakalářské práci I*. Splnění cílů této opory, jako i úspěšné absolvování předmětu, předpokládá studium pramenných textů a proaktivní přístup na seminářích.

Přednášky/semináře – a tedy i následující kapitoly – jsou prezentovány v tomto pořadí:

Obsah přednášek/seminářů

- 1.) Základní vlastnosti odborného stylu
- 2.) Cíl, téma a bibliografická rešerše práce
- 3.) Formální úprava bakalářské práce
- 4.) Citace a parafráze
- 5.) Obhajoba bakalářské práce

1 ZÁKLADNÍ VLASTNOSTI ODBORNÉHO STYLU

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

První přednáška vychází z kapitol vysokoškolské učebnice *Stylistiky* Jozefa Mistrika a pojednává o odborném stylu a jeho charakteristických vlastnostech. Seznamuje také se základním členěním odborného stylu a s jeho žánry a útvary.

CÍLE KAPITOLY

- Charakterizovat základní vlastnosti odborného stylu;
- Popsat členění odborného stylu;
- Charakterizovat základní žánry a útvary odborného stylu.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Odborný styl, popularizační styl, přednáška, diplomová práce, disertace, studie, odborný článek, recenze, kritika, diskuze, polemika, debata.

VÝKLADOVÁ ČÁST

1.1 Podle čeho poznáme odborný styl?

Nejzákladnějším rysem projevů odborného stylu, který ho odlišuje od hovorového stylu, je to, že vznikají po předběžné přípravě, zatímco hovorové jsou spontánní. Charakteristickými vlastnostmi odborného (vědeckého) stylu jsou: *písemnost, monologičnost, veřejnost, pojmovost, přesnost, zřetelnost a odbornost*.

1.1.1 PÍSEMNOT

Pro *písemnost* jako typickou vlastnost odborného stylu je rozhodující to, jaká byla prvotní podoba projevu a jaká podoba převládá. Odborné projevy přednesené ústně můžou mít taky podobu písemných projevů, jestli byly předem pečlivě promyšlené a připravené.

Zvláštností odborného stylu, např. ve srovnání se stylem hovorovým, je to, že autor projevu je ve většině případů izolovaný od příjematele i od prostředí, ve kterém se projev bude přijímat. Chybí mu zpětná vazba i mimojazykové prostředky (gesto, mimika, prostředí, zvuk).

Věty hovorového stylu bývají někdy eliptické, odbornému stylu je elipse cizí. Věty hovorového stylu se tvoří postupně, přiřazováním, v odborném stylu vznikají složité souvětí celky relativně samostatné a uzavřené.

1.1.2 MONOLOGIČNOST

Odborné projevy jsou převážně monologické (to se projevuje víc v skladbě než v lexice). Žánry odborného stylu mají pevný trichotomický půdorys: úvod, jádro, závěr. Odborný dialog (interview) např. v rozhlasu, v televizi, ve škole, má pevnou kompoziční podobu – jako monolog.

1.1.3 VEŘEJNOST

Odborné styly jsou veřejné v tom smyslu, že jejich adresát je vzdálený, nepřítomný nebo neznámý. Jsou adresované širší veřejnosti. V stylu adresovaném veřejnosti tvůrce projevu by neměl používat subjektivní a expresivní výrazy. Typická je snaha o *objektivnost* a *nočníalnost*. Věta naučného stylu je výrazově střídá, neobsahuje nezvyklé nebo expresivní konstrukce, je v průměru dost dlouhá.

1.1.4 POJMOVOST

Při komunikování vědeckých informací (poznatků, znalostí) jsou typickými pojmovými slovy substantiva (hypertrofie substantiv oproti atrofii dějových výrazů). V odborném stylu je převaha *odborných výrazů*, které dělají projev pojmově hutným. Jelikož je v projevech odborného stylu převaha jmen a termínů, jsou to projevy informačně nasycené a na vnímání náročné. Pro odborný styl je typický *vysoký index opakování slov* (který relativně zmírňuje náročnost projevu).

1.1.5 PŘESNOST

Přesnost je daná výběrem slov s užším rozsahem slovního významu. Odborný styl může být *vědecký* a *populární*. Při vědeckém stylu se pracuje s přesnými odbornými termíny, při populárním stylu s víc obecnými výrazy.

1.1.6 ODBORNOST

Odbornost je základní vlastností odborného stylu. Odborné vyjadřování je podmíněné dobře vybudovanou terminologií dané vědecké oblasti či disciplíny.

1.1.7 VÝRAZOVÉ PROSTŘEDKY ODBORNÉHO STYLU

Ve srovnání s hovorovým stylem je odborný styl *uniformovaný, schematický, stereotypní*.

1.2 Členění odborného stylu

- *vyšší* – vědecko-naučný;
- *nižší* – populárně-naučný.

Hranice mezi vědecko-naučným a populárně-naučným stylem je plynulá. Ve *vědecko-naučném stylu* dominují odborné termíny a stereotypní konstrukce. Kompozičně jsou teoretické texty přísně logické. Silná je schematizace a formalizace tohoto stylu. *Populárně-naučný styl* využívá i publicistické a beletristické prvky. Texty tohoto stylu mají výraznou didaktickou složku. Výraz je opisný, věta je kratší, členění textu bohatší. V populárním textu se místo přesného citování víc parafrázuje, uvádějí se bohatší názorná přirovnání, grafy, náčrty, ilustrace, fotky apod. Místo striktní věcnosti se uplatňují i expresivní výrazy. Index opakování je menší než ve vědecko-naučných textech.

1.3 Žánry a útvary odborného stylu

Historické (v současnosti se už nepoužívají): *traktát* (dnes odborná studie, rozbor); *bestiář* (spis o zvířatech), *lapidárium* (přírodovědný spis o kamenech), *vitum* (životopisy světců).

Dnešní *kompedium* (přehledná syntetická práce), *repetitorium* (přehled o pojmech), *vademékum*, *encyklopedie* mají své kořeny už ve středověku. Sborníky menších článků a sbírky literárních textů se dodnes nazývají *antologie*.

Ze slohových postupů je častějším a typičtějším *výkladový* slohový postup, méně častý je *opisný* postup. *Informační* slohový postup se vyskytuje v takových částech žánru, ve kterém se citují známé věci, anebo se podává shrnutí získaných faktů, údajů, poznatků atd.

Žánr odborného stylu má pevnou trichotomickou strukturu: úvod – jádro – závěr. Do žánru nepatří obsah, rejstřík, bibliografie, seznamy zkratk, přehledy číselných údajů, text na záložce, doslov, věnování knihy, tiráž atd.

1.4 Klasifikace žánrů odborného stylu

1. Výkladové žánry

a) *kontextové* (diplomová práce, disertace, studie, odborný článek, úvaha, vědecká esej);

b) *situační* (referát, přednáška, diskusní příspěvek, polemický příspěvek);

2. *Popisní žánre* (charakteristika, recenze, posudek, kritika, pracovní návod).

Disertace je rozsáhlá vědecká práce, ve které se na základě předběžného výzkumu a s využitím bohatého dokladového materiálu, ale i vědeckých metod, řeší složitý (vědecký) problém. Styl disertace je úvahový, výkladový a odpovídá všem požadavkům přesného a jasného vyjadřování myšlenek.

Studie je vědecký žánr, ve kterém se na menší ploše jako v disertaci řeší podobným způsobem podobné problémy jako v disertaci.

V románských jazycích (ale např. i v angličtině) se místo pojmenování disertace užívá termín „these“. V češtině se za *teze* pokládá výtah, extrakt vědeckého textu – disertace, studie, vědeckého referátu apod. Teze se můžou formulovat jako hesla v nekontextové podobě, ale i jako zhuštěný text v kontextové podobě.

Článek je žánrem populárně-naučného stylu. Je to kontextový celek menšího rozsahu, ve kterém se obecně přístupným stylem vysvětlují, aplikují, popularizují výsledky vědeckého bádání. Zatímco v disertaci a studii se řeší a analyzují nové, předtím neznámé věci, na článek se takové nároky nekladou.

Název *článek* se používá metonymicky na pojmenování časopiseckých útvarů vůbec. Za článek se v redaktorském a tiskařském slangu pokládá stejně tak studie, jako recenze, úvaha nebo rozšířená zpráva.

V odborném (vědeckém) článku je index opakování slova nižší než ve vědeckých žánrech; některé úzce odborné termíny se nahrazují slovesně nákladnějšími výrazy. Článek je bohatší na slovesa. Není tak přísně nadčasový a neosobní jako vědecká studie a disertace. Článek je v principu monologický žánr, i když víc subjektivní jako vědecké texty. Subjektivnost se naznačuje mírným užíváním latentních dialogických prvků, např. zvýšením angažovanosti autora frekventováním první osoby, vsouváním osobních pohledů, zkušeností a názorů. Můžou se použít i expresivnější výrazy. Syntaxe článku je bližší hovorové řeči.

V článku se víc popisuje, vykládá a konstatuje. Funkcí článku je v první řadě správně informovat a orientovat čtenáře. Článek má působit dojmem kompaktnosti, ucelenosti a plynulosti.

Úvaha (vědecká esej). Řadí se do výkladových žánrů odborného stylu, i když od ostatních stojí trochu bokem. Zejména proto, že má výrazné osobní ladění. Je žánrem menšího až středního rozsahu, ve kterém autor na základě všeobecně známých výdobytků vědy rozvádí osobní postoj k různým závažnějším, zejména aktuálním jevům. V úvaze se nic nového neodkrývá a nevysvětluje, ale věci se posuzují z nového, osobního zorného úhlu.

Úvaha nepatří jednoznačně do jednoho stylu (může taky patřit do uměleckého nebo publicistického stylu) a neuplatňuje se v ní jenom jeden slohový postup. Autor úvahy je vůči čtenáři jakoby „bezohledný“, píše jakoby pro sebe. Typická je subjektivní a expresivní stylizace.

Slovník úvahy má přibližně takové vlastnosti jako slovník populárního článku. V úvaze

se zpravidla nepoužívají úzké odborné termíny a jenom v malé míře fakta a čísla. V úvaze se poukazuje a upozorňuje na vztahy věcí a jevů, takže důraz její výpovědi není na dokumentu, na exaktním údaji, ale mimo ně. Z rámcových kompozičních částí je nejdůležitější závěr.

Referát. Pojmenování vzniklo z lat. *referre*, co značí přednést, přednášet. Jde většinou o text, který je připravený písemně s tím, že se přednese ústně nebo bude publikovaný v tisku. Mívá postup popisně-informační, smíchaný s výkladovým postupem. Je to text, který informuje o výsledcích výzkumu a přináší výsledky vědeckého řešení složitějšího společenského nebo technického problému.

Koreferát je doplňujícím textem k referátu. Uplatňuje se v něm jenom částkový pohled s úkolem poukázat na věc jenom z jistého zorného úhlu; zatímco referát má charakter komplexního pohledu, koreferát je jenom exkurzem do některé důležité problematiky související s předmětem referátu. Koreferát nemá tak výrazné členění jako referát.

Slovník referátu i koreferátu má v podstatě charakter odborného slovníku. Při referátu a koreferátu je možné mít na zřeteli to, že posluchači budou mít možnost přístupu k textu v jeho písemné podobě, že text není neopakovatelný.

Pokud se kompozice referátu srovná s kompozicí přednášky, vyšlo by, že přednáška je víc výkladová jako referát, který má rozsáhlé i informační a popisné části.

Přednáška je pendantem odborného článku (tak, jako je referát pendantem vědecké studie). V přednášce jde o to, ústní formou publikovat a popularizovat výsledky vědeckých bádání. V přednášce se aplikuje, rozvádí a zjednodušeně podává to, co se již ve výzkumu ověřilo. Větší je taky důraz na didaktickou složku. Slovník přednášky je všeobecně srozumitelný, trocha expresivní. V přednášce by měl být slovník hovořené, dialogické řeči, protože přednášející hovoří za přítomnosti adresáta, situace, čas i prostředí jsou mu dobře známé. Abstraktní termíny se nahrazují a doplňují opisy, pomůckami, obrázky apod.

Adresát přednášky vnímá víc zrakem, naproti adresátovi referátu, který přijímá víc informací sluchem. Přednáška je konkrétnější na rozdíl od abstraktnějšího referátu. Expresivnosti se dosahuje i zvukovými prostředky. V přednášce je závažná pauza a agogika řeči, tj. střídání tempa a rytmu. Z logických postupů je nejvhodnější induktivní postup, protože v samé jeho podstatě je vzbuzování momentu napětí a očekávání. Účinnost, síla a efekt přednášky často nezávisí od textové podoby, ale od osobnosti přednášejícího.

Diskuse, polemika, debata. Název *diskuse* má přibližně takový význam jako klidný rozhovor několika lidí. Název *polemika* pochází z řec. *polemos*, co značí „vojna“. Polemika je útočný rozhovor. Slovo *debata* pochází z franc. *battre*, co značí „bít“. Debata je živý rozhovor.

Diskuse, polemika, debata jsou řetězce nebo součásti zřetězených textů. Jednotlivé, relativně autonomní celky nazýváme *příspěvky* (diskusní příspěvek, polemický příspěvek, debatní příspěvek). Slovník těchto žánrů je přibližně taková jako slovník přednášky. Terminologie by měla být takové, aby ji dobře rozuměla i „třetí“ osoba – jinak by diskuse,

polemika a debata neměly smysl. Slovník diskuse je věcný, slovník polemiky expresivní, slovník debaty je převážně věcný s expresivními prvky.

Zatímco diskuse a polemika se realizují i před širší veřejností, debata je rozhovor spíše v užším kruhu, téměř na úrovni soukromých projevů.

Charakteristika. Charakteristika jako ucelený slovesný žánr se v praxi vyskytuje v administrativním styku, v uměleckých textech i v naučné (odborné) oblasti. Charakteristika je výstižný popis, zdůraznění základních a distinktivních črt osoby, věci nebo jevu. V charakteristice se vyzdvihnou výrazné črty a kontury, pomocí kterých se poznává a rozeznává věc v prostředí jiných věcí. Jde vlastně o výčet, o konstatování, které si nekla-
de za cíl usměrnit myšlenkový postup adresáta.

Charakteristika je – jednoduše řečeno – enumerace. Slovník je obecně srozumitelný, obsahuje větší množství adjektiv i adverbíí.

Osobitým druhem charakteristiky je **životopis**, *curriculum vitae*, tj. autocharakteristika. Příznaková je tím, že v ní převažují faktografické, konkrétní údaje, hodnotící údaje se eliminují. Osobitým druhem charakteristiky je i **karikatura**, která má osobní ladění. V karikatuře se některé věci hyperbolizují, zatímco jiné se zamlčují nebo zastírají.

Posudek je útvar, který se uplatňuje při hodnotících textech. V posudcích se věcně a konkrétně uvádějí všechny zjištěné fakty, které jsou rozhodující pro konečné zhodnocení. V první části posudku se uvádějí, eventuálně částečně i hodnotí, závažné a rozhodující okolnosti, ve druhé části se analyzují a hodnotí tak, že vyústí do jednoznačného závěru hovořícího do rozhodného „ano“ nebo „ne“. Posudek je potřeba – kvůli konfrontaci – vždy doložit argumenty. V posudku se objektivně uvádějí i klady, i nedostatky posuzovaného díla. Posudek rukopisu pro potřeby vydavatelství se nazývá **lektorský posudek**.

Slovník má být všeobecně srozumitelný, těžší pojmy mají být uvedené opisně. Posudek předpokládá odbornou analýzu díla a u autora schopnosti k vědecké práci, ale sám text posudku musí mít populárně-vědecký charakter. Souvětí nemají být příliš složité, členění textu musí být přehledné kvůli rychlé a hladké orientaci. Samotný posudek nemusí být psaný v rovnaném stylu, jako je posuzovaný text.

V posudku se nehodnotí jenom věcná (obsahová) stránka díla, ale běžně i pracovní metoda, postup autora, který má v souvislosti s vědeckou činností stejný význam jako dosažené výsledky.

Recenze. Recenzemi jsou někdy nazývané posudky rukopisů, ale v principu je recenze zhodnocení hotového, publikovaného díla, např. disertace, monografie, sborníku apod. Čtenář recenze chce vědět, co práce obsahuje a jak ji hodnotí odborník. Proto první částí recenze je stručná informace o celé recenzované práci, po ní následuje věcný a objektivní pohled na recenzovaný text a nakonec hodnocení. Aby recenze byla objektivní, požaduje se od recenzenta symetrický rozbor celé práce. Důraz se klade na informační část.

Recenze není ani interpretace a ani kritika. Interpretací by byla tehdy, kdy se v ní probíral

a vysvětlil obsah a význam celé práce, a kritikou tehdy, kdyby se uplatnil jenom kritický pohled na celou práci. Avšak recenze je něco nad tím.

Kritika. Mezi recenzí a kritikou je takový vztah jako mezi diskusí a polemikou. Kritika je vyhocený, přísný pohled na hodnocenou práci. Přísnost je třeba chápat v tom smyslu, že se navrhuje, jak hodnocené dílo zlepšit. V současnosti se kritika uplatňuje zejména při hodnocení literárních textů – umělecké prózy, poesie a dramatu. Literární kritika je dnes vědná disciplína s předmětem výzkumu i vlastními metodami.

Pracovní návod, recept. Pracovní návody jsou nejjednodušší žánry naučného (odborného) stylu. Jsou to popisy, jak postupovat při některých pracovních úkonech, při využívání strojů nebo jejich součástí, při vaření, při hrách apod. Návod obsahuje hodně sloves, zejména v imperativu nebo v indikativu s imperativní funkcí. Text bývá často doplněn grafickým materiálem.

Rozsahem je malý a členění takového textu je nepatrné, téměř žádné. Slovník je jednoznačný, dalo by se říct, že jde o prostý výčet úkonů. Pořadí částí textu je závazné. Popis pracovních úkonů je věcný a neosobný.

SHRUTÍ KAPITOLY

V úvodní přednášce/semináři jsme zabývali charakteristikou odborného stylu a uvedli jsme jeho základní znaky (písemnost, monologičnost, veřejnost, pojmovost, přesnost a odbornost). Uvedli jsme také výrazové prostředky, odborný styl je – ve srovnání s hovorovým stylem – *uniformovaný, schematický, stereotypní*. Rozdělili jsme odborný styl na *vyšší* (vědecko-naučný) a *nižší* (populárně-naučný). Žánry a útvary odborného stylu jsme rozdělili do dvou základních skupin: 1.) *výkladové žánry*, které mohou být: *a) kontextové* (diplomová práce, disertace, studie, odborný článek, úvaha, vědecká esej) a *b) situační* (referát, přednáška, diskusní příspěvek, polemický příspěvek) a 2. *popisní žánry* (charakteristika, recenze, posudek, kritika, pracovní návod), které jsme pak charakterizovali a popsalí.

OTÁZKY

Jaké jsou charakteristické znaky odborného stylu?

Do jakých dvou skupin členíme odborný styl?

S jakými žánry a útvary odborného stylu se můžete nejčastěji setkat v rámci vysokoškolského studia?

Jaký je rozdíl mezi debatou, diskusí a polemikou?

DALŠÍ ZDROJE

ČECHOVÁ, Marie. *Současná stylistika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 382 s. ISBN 9788071069614.

MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika češtiny*. Brno: MuniPress, 2015. 84 s. ISBN 9788021049734.

MISTRÍK, Jozef. *Štylistika*. 3. upr. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1997. 598 s. ISBN 80-08-02529-8.

---

2 CÍL, TÉMA A BIBLIOGRAFICKÁ REŠERŠE PRÁCE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Druhá přednáška/seminář představuje cíl, téma a bibliografickou rešerši bakalářské práce.

CÍLE KAPITOLY

- Představit cíl bakalářské práce;
  - Rámcově představit možná témata bakalářské práce (v návaznosti na studijní obor knihovnictví);
  - Představit bibliografickou rešerši a zdůraznit její důležitost pro úvodní etapy přípravy psaní bakalářské práce .
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Cíle bakalářské práce, témata bakalářské práce, bibliografické rešerše.

VÝKLADOVÁ ČÁST

2.1 Cíle bakalářské práce

Cílem bakalářské nebo diplomové práce je potvrzení intelektuálních a tvůrčích schopností studenta, které získal během studia. Ověřuje praktické dovednosti studenta, jeho metodickou kázeň při zpracovávání určité problematiky. Diplomant má prokázat schopnost samostatně využívat teoretické poznatky získané během studia na univerzitě a aplikovat je při řešení konkrétního zadání v oboru své specializace.

Student má prokázat:

1.) schopnost prozkoumat zvolené téma:

- uplatnit vědomosti a dovednosti získané studiem na fakultě;
- systematicky pracovat s prameny, archiváliemi, databázemi apod.;
- znát odbornou literaturu (včetně cizojazyčné) a badatelsky ji využívat;
- získat přehled v zadané problematice a vhléd do ní;
- používat a správně formulovat terminologii;
- kriticky posoudit danou problematiku a vyhodnotit ji.

2.) schopnost samostatně zpracovat zadanou problematiku:

- formulovat pracovní hypotézy;
- stanovit vhodnou metodu pro ověření pracovních hypotéz;
- rozvinout samostatné promyšlení problematiky;
- vystihnout klíčové momenty problematiky a aktuální potřeby praxe;
- zdůvodnit a teoreticky popsat studované jevy;
- propojit teorií s praxí;
- řešit dílčí aspekty nebo projektovat jejich aplikaci.

3.) schopnost vytvořit komunikát:

- zvolit správný postup prezentace zadané problematiky,
- vytvořit jasnou a sevřenou strukturu práce;
- předložit přehledně a výstižně důležité prvky;
- vyjádřit osobní přínos tvůrčím způsobem;
- formulovat ucelený a obsahově vyvážený odborný text;
- koncipovat slohově vytříbený text s náležitou jazykovou úrovní;
- dát práci adekvátní (typo)grafickou úpravu.

4.) schopnost prezentovat práci a obhájit ji:

- zařadit práci do širších souvislostí oboru,
- představit základní charakteristiky práce a její přínos;
- přiblížit jádro problematiky a nejzajímavější postřehy;
- reagovat na námitky oponenta;
- zodpovědět otázky oponenta a členů komise;
- dbát na kulturu projevu a etiku obhajoby.

2.2 Zadání, téma a bibliografická rešerše bakalářské práce

Zadání bakalářské nebo diplomové práce vypracuje student v informačním systému univerzity IS a dále se řídí *Metodickými pokyny pro úpravu, zveřejňování a ukládání závěrečných prací posluchačů SU v Opavě, FPF v Opavě.*

2.2.1 TÉMA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Téma bakalářské práce přesně vymezuje problematiku, na jejíž řešení a zpracování se student soustřeďuje. Téma si mohou navrhnout diplomanti, nebo je vypisují jedno-tliví vyučující ústavu. Student, pokud si téma volí sám, prověří, zda stejné téma nebylo zpracované v posledních 5 letech (v univerzitní knihovně jsou seznamy bakalářských prací). Udělá si orientační rešerši, aby zjistil, zda je k tématu dostatek odborné literatury. Osloví vyučujícího ústavu, který se tématem zabývá ve výuce. Představí cíle své práce, přínos práce a postup. Zda je téma vhodné ke zpracování bakalářské práce rozhodne vyučující ústavu, případně nabídne jiné, vhodné téma.

Student vypracuje projekt bakalářské (dále jen BP) v rozsahu 1 – 2 stran formátu A4.

Projekt by měl obsahovat:

- jméno diplomanta a údaje o studiu (škola, obor, ročník atd.),
- název BP/DP,
- jméno vedoucího BP/DP,
- popis problematiky, která se bude řešit,
- cíl práce a nástin způsobu řešení,
- časový plán a rámcové rozvržení etap zpracování,
- soupis bibliografie (použitých zdrojů) k vybranému tématu.

2.2.2 BIBLIOGRAFICKÁ REŠERŠE

Bibliografická rešerše (tématická rešerše) je soupisem literatury a pramenů, v nichž jsou obsaženy informace k zadané problematice. Poskytuje přehled o zdrojích informací. Záznamy je možné doplnit anotacemi. Rešerše se provádí zpravidla za dobu 3 – 5 let z jazykově dostupných publikací všech druhů zjistitelných dokumentů. Případně je možné použít i starší publikace, pokud nebyly vydány nové.

Pokud je téma závazně zvolené se základními zdroji, uvede student jeho název do formuláře „Zadání bakalářské nebo diplomové práce“, toto zadání vyplňuje student se svým vedoucím práce.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola prezentuje hlavní cíle a téma(ta) bakalářské práce. Poukazuje také na důležitost bibliografické rešerše v přípravních fázích práce na BP.

OTÁZKY

Jaké jsou cíle bakalářské práce?

Proč je důležitý výběr tématu bakalářské práce?

Proč je důležitá bibliografická rešerše před samotným psaním bakalářské práce?

DALŠÍ ZDROJE

KONESZOVÁ, Barbora, Libuše FOBEROVÁ a Marek TIMKO. Doporučení ke zpracování a k formální úpravě bakalářské a magisterské diplomové práce. 2. dopl. vyd. Opava: SLU, 2012.

ŠIFNER, František. *Jak psát odbornou práci a diplomovou práci zvláště*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2004. 18 s. ISBN 8072901672.

3 FORMÁLNÍ ÚPRAVA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V třetí přednášce/semináři se věnujeme formální úpravě bakalářské práce, a to nejenom z hlediska tematického, ale i z hlediska grafického a typografického. Doporučení jsou doplněné jednotlivými příklady.

CÍLE KAPITOLY

- Představit základní doporučení při tvorbě struktury bakalářské práce.
- Na konkrétních příkladech uvést praktická doporučení ohledně grafického a typografického zpracování bakalářské práce.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Formální úprava bakalářské práce, typografie.

VÝKLADOVÁ ČÁST

3.1 Členění bakalářské práce

Bakalářská práce má dvě části:

Teoreticko-metodickou část

- cíl a používaná terminologie,
- literární přehled,
- popis materiálu a metody.

Prakticko-aplikační část řešení zadaného tématu

- prezentace výsledků,
- diskuse,
- využití výsledků v praxi.

BP se skládá z:

- přední strany desek BP/DP,

- titulního listu,
- abstraktu,
- kopie zadání práce s podpisy studenta, vedoucího BP/DP a vedoucího ústavu,
- poděkování (volitelná část, poděkovat může student i v úvodu práce),
- prohlášení autora o autorských právech,
- upozornění,
- obsahu,
- úvodu,
- vlastní práce členěné na jednotlivé části (s poznámkovým aparátem),
- závěru,
- seznamu použité literatury (seznamu bibliografických odkazů na všechny a jenom použité zdroje!),
- seznamu tabulek,
- seznamu grafů,
- seznamu zkratk,
- seznamu příloh,
- příloh.

Desky – svázané BP by měly být z tvrdého materiálu, uvádí se přesný název univerzity (velikost písma 18, vše velkými písmeny, tzv. verzálkami), fakulty (velikost písma 16), název BP (velikost písma 18, tučně), druh – bakalářská práce nebo diplomová práce (velikost písma 16) – vše centrováno uprostřed strany. V levém dolním rohu místo a rok vyhotovení BP (velikost písma 16), na stejném řádku v pravém rohu jméno a příjmení studenta (velikost písma 16).

Titulní list (*povinná část*) – hlavní identifikační část práce. Obsahuje přesný název univerzity (velikost písma 18, vše velkými písmeny, tzv. verzálkami), fakulty (velikost písma 16), jméno a příjmení studenta (velikost písma 16), obor studia (velikost písma 14), název BP/DP v českém jazyce, příp. jazyce slovenském (velikost písma 16, tučně), název BP/DP v jazyce anglickém (velikost písma 16, tučně), druh – bakalářská práce nebo diplomová práce (velikost písma 14, normálně) – vše centrováno uprostřed strany, okraje viz bod 2.1). V levém dolním rohu místo a rok vyhotovení BP/DP (velikost písma 14, normálně), na stejném řádku v pravém rohu jméno a příjmení vedoucího BP/DP včetně titulů (velikost písma 14, normálně). Druhá strana titulního listu zůstává čistá.

Abstrakt – stručná charakteristika obsahu práce v rozsahu zhruba 50 – 100 slov. Umisťuje se za stránku titulního listu. Psáno v jazyce českém nebo slovenském a anglickém.

Poděkování – se uvádí na samostatné stránce za anotací. Krátké poděkování patří těm, kteří autorovi při práci pomohli – vedoucímu práce, konzultantům, knihovnám, jiným paměťovým institucím, firmám, rodině či svým blízkým. Uvádí se ve spodní části stránky. Autor však nemusí umístit poděkování na samostatné stránce, poděkovat může v posledním odstavci Úvodu.

Prohlášení autora (*povinná část*) – na další stránce se uvádí text prohlášení, popř. souhlas diplomanta se zpřístupněním jeho BP/DP ke studijním účelům. Tři odevzdané výtisky musí být diplomantem vlastnoručně podepsány a opatřeny datem.

Upozornění – na tomto místě můžeme vymezit validitu některých v práci použitých údajů, popř. omezit další přístup k nim. Při využití informací z dané BP/DP. Můžeme omezit další využití, např.: “do tří let od vytištění této práce”, “do podzimu roku 2008” atd.

Obsah – je umístěn na další stránku za prohlášení. Obsah vytvoříme v programu MS Word pomocí funkce Vložit → Odkaz → Rejstřík a seznamy, nastavíme vodící znaky, formát obsahu a úrovně. Jde o seznam názvů kapitol a podkapitol a odpovídající čísla stránek. Na konci obsahu se uvádí: Seznam zkratk, Seznam použité literatury, Seznam příloh, Přílohy.

Příklad:

Úvod

1 Knihovnictví v České republice

1.1 Knihovnictví v letech...

1.2 Knihovnictví v době ...

1.3 Knihovnictví v současnosti ....

2 Knihovnictví v Moravskoslezském kraji

2.1

2.1.1

2.1.2

3 Průzkum, model, případová studie, projekt

3.1

3.2

3.3

3.3.1

3.3.2

Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Seznam příloh

Přílohy

Úvod (*povinná část*) – obsahuje zdůvodnění výběru zvoleného tématu, postup zpracování, cíl práce, rozvedené téma práce, definici hlavního problému. Dále charakteristiku pramenů a základní literatury, případně charakteristiku příloh.

Úvod BP práce seznamuje čtenáře se vznikem a strukturou textu. Mají se v něm vyložit důvody a podněty ke zpracování práce, případně i okolnosti volby daného tématu, a zmínit se o osobním vztahu autora k řešeným otázkám. Téma bakalářské práce se v úvodu zasazuje do širších souvislostí. Má se poukázat na aktuálnost tematiky, formulovat cíl práce, všeobecně seznámit s předmětem práce, vymezit stěžejní a okrajovou problematiku, vytýčit pracovní hypotézy, uvést metody a postupy, jichž se v práci používá, zdůvodnit členění práce a nastínit její celkovou strukturu. Úvod má rovněž přiblížit základní bibliografii a má obsahovat i všechny další informace, které se čtenář potřebuje dozvědět předem a které je nutné zmínit, aby uvedení do problematiky bylo korektní. Může stručně seznámit též s objektivními obtížemi, které při zpracování vyvstaly.

V posledním odstavci úvodu může autor vyjádřit své poděkovat (pokud tak neučinil na samostatné stránce). Délka úvodu bývá zpravidla v rozsahu 2 – 3 strany.

Vlastní text (*povinná část*) – je rozdělen do jednotlivých kapitol, podkapitol, popř. částí, celků, odstavců atd. a je doplněn nezbytným ilustračním materiálem. Kapitoly a podkapitoly jsou číslovány desetinně. Zalamují se vždy na novou stránku. Mezi názvy kapitol a následujícím textem se vynechává volný řádek. Text obsahuje též poznámkový aparát: zpravidla pod čarou (v textu se na poznámky pod čarou odkazuje na příslušném místě pomocí číselného označení v horním indexu), méně vhodně na konci kapitol částí textů. Formu stanoví norma ČSN ISO 2145 Dokumentace číslování oddílů a pododdílů psaných dokumentů.

Závěr (*povinná část*) – stručné shrnutí dosažených výsledků a jejich případné využití a odpověď na hlavní problém, naznačený v úvodu. Mohou být uvedeny podněty pro další studium nebo výzkum řešené problematiky.

Závěr bakalářské práce obsahuje shrnutí a zobecnění výsledků jednotlivých kapitol. Je v něm stručně a výstižně uveden vlastní výsledek práce a formulovány závěry, k nimž autor dospěl na základě vlastního studia a výzkumu, potvrzuje (nebo vyvrací) se v něm hypotéza stanovená v úvodu práce, hodnotí se závažnost výsledků a jejich použitelnost pro další rozvoj vědy a života. Názory autora musí být podloženy argumenty. V závěru se má rovněž objevit zmínka o dosud otevřených problémech a je-li to možné, též naznačit

jejich řešení nebo podněty pro další výzkum.

Seznam bibliografických odkazů použitých zdrojů (*povinná část*) – každá absolventská či kvalifikační práce musí obsahovat setříděný seznam všech použitých informačních zdrojů, vytvořený podle bibliografických norem. Je vhodné rozdělit jej např. na tištěné (tradiční) a netištěné zdroje. V případě velkého množství je možné jej dále roztrždit na různé typy, např. knihy (resp. monografie), články a stati (resp. články ze seriálů a stati ze sborníků), elektronické zdroje (např. e-knihy), zdroje na internetu či jiná média. Jedná-li se o práce historické – přehledové, je třeba uvést také další prameny (kroniky, archiválie apod.).

Seznam použité literatury pořádáme dvojím způsobem: *abecedně* (u delších textů) nebo podle *čísel*, které odpovídají pořadí odkazů v textu. Abecedně uspořádaný seznam bibliografických odkazů, pokud začíná stejným údajem (např. příjmení autora), můžeme nahradit pomlčkou. Jsou-li všechny bibliografické odkazy v seznamu pod stejným vstupním údajem, může se tento údaj zcela vynechat, pokud je zřetelně uvedeno od koho pochází.

Pozor! V seznamu použité literatury (či jiných informačních zdrojů) diplomant uvádí jenom takové zdroje, na které řádným a jednoznačně identifikovatelným způsobem odkazuje v textu. Přidávání takových bibliografických odkazů, s kterými autor v textu explicitně nepracuje (např. přímou citací, odkazem na parafrázovaný zdroj či odkazem na zdroj použitým ve vysvětlující poznámce), je považováno za eticky nepřijatelné z důvodu umělého navyšování „odborné“ prestiže autora. Za etický přestupek se ale považuje také záměrné neuvádění všech bibliografických odkazů v seznamu použitých zdrojů.

Seznam zkratk – seřazeno abecedně.

Seznam příloh – zde je uveden název příloh a zdroje, ze kterých jsou převzaty.

Přílohy – vše, co přibližuje téma práce. Každá příloha musí být očíslována a pojmenována tak, aby se dala snadno dohledat a identifikovat. Přílohy by měly být součástí všech odevzdávaných kopií. Nejčastější přílohy jsou: grafy, nákresy, plány, schémata, obrázky, fotografie, diagramy, které nejsou nebo nemohou být součástí textu. Připojují se na konec práce, případně se vloží pod pásku na vnitřní stranu zadních desek nebo jiným vhodným způsobem se připojí k práci a musí být číslovány. Na jejich čísla se v textu odkazuje. Nečítají se do rozsahu práce.

3.2 Doporučené nastavení vzhledu stránky

Okraje	Horní	3,5 cm (přesně 2,54) od horní hrany listu papíru
--------	-------	--

	Dolní	2 cm (přesně 2,54) od dolní hrany listu papíru
	levý (vnitřní)	4 cm (přesně 3,17) od levé hrany listu papíru
	Pravý (vnější)	2 cm
Záhlaví	nahoře	2 cm od horní hrany listu papíru
Zápatí	Dole	2 cm od dolní hrany listu papíru

Dle druhu použité vazby se může levý okraj používaný na vazbu nastavit, např. na 3,5 – 4,0 cm.

BP/DP se píše v některém z dostupných textových editorů (např. MS Word, LaTeX, Open Office apod.) na počítači ve formátu A4, černou barvou písma po jedné straně běleného papíru (viz norma ČSN 016910).

U prací většího rozsahu psaných na počítači, příp. po domluvě se školitelem, je přípustný oboustranný tisk. Doporučené jednoduché řádkování (jako při knižní sazbě), přípustné je ale také řádkování 1,5.

Doporučený rozsah vlastního textu BP je přibližně 30 – 42 počítačových stran (50 – 70 normovaných strojopisných stran, tedy 1.800 znaků na stranu) při velikosti písma 12, tj. 90.000 – 126.000 znaků.

Doporučený rozsah DP je přibližně 36 – 48 počítačových stran (60 – 80 normovaných strojopisných stran, tedy 1.800 znaků na stranu) při velikosti písma 12, tj. 108.000 – 144.000 znaků.

Většina softwarů umožňuje lehce a jednoduše zjistit souhrnné informace a statistické údaje o textovém souboru s počtem stránek, slov, znaků, odstavců a řádků, např. v MS Word: Soubor → Vlastnosti → Statistické údaje).

BP/DP se doporučují psát s řádkováním 1,5, s mezerou 1 mezi písmeny, např. v MS Word: *Formát → Písmo → Proložení znaků → Nastavíme si → Mezery: rozšířené → o kolik: 1b* (viz tento text).

Práce musí být napsána spisovnou češtinou. Viz <http://www.pravidla.cz/>.

3.3 Číslování částí, odstavců, pododstavců (kapitol, podkapitol), stran, obrázků

Dle normy ISO 2145.

Na číslování částí v hlavním textu se používají jen základní arabské číslice, které se na druhé úrovni a dalších úrovních oddělují tečkou. Za samostatným číslem na první úrovni se nedává tečka, za poslední číslo se také tečka nedává.

3.3.1 ČÍSLOVÁNÍ STRAN

- Čísluje se od titulního listu, číslování se však zpravidla uvádí až od úvodu. Přílohy jsou číslovány jako pokračování stran hlavního textu.
- Číslováme nepřetržitě arabskými číslicemi.
- Číslo umísťujeme zpravidla v dolní části strany, nejčastěji na vnější straně.
- V celé práci strany číslováme stejným zvoleným typem písma.
- Číslo mají být stejně velká jako písmo textu, nebo o stupeň menší.
- Titulní strana má číslo 1, ale toto číslo se nezobrazí – v práci se nepíše.
- Číslojí se až strany, na kterých je vlastní text.
- Přílohy se nestránkují.

3.3.2 ČÍSLOVÁNÍ OBRÁZKŮ

Číselnou posloupnost musí mít i obrázky, fotografie, tabulky, diagramy atd., a to včetně příloh, které pro svůj objem nemohou tvořit s prací jednotný celek, např. vkládané nebo doprovodné přílohy (plakáty, CD-ROM, videopásky atd.). Zde je možné využít i jiné způsoby číslování (např. římskými číslicemi, malou nebo velkou abecedou atd.).

Podle počtu a významu mohou být ilustrace číslovány 3 způsoby:

- 1.) jednotné – ilustrace se číslovají jednotným způsobem od začátku do konce práce; např. **Obrázek 1, Obrázek 2,...**);
- 2.) samostatně v kapitole – za slovem „Obrázek“ následuje jako první číslo kapitoly nebo větší části, ve které jsou dané ilustrace, potom mezera, pomlčka, pořadové číslo ilustrace v dané kapitole nebo části (např. **Obrázek 2 – 1**, tzn. obrázek ve 2. části; **Obrázek 2 – 2**; **Obrázek 2 – 6**);
- 3.) samostatně v příloze – slovo „Obrázek“, označení a číslo přílohy, mezera, pomlčka, mezera, pořadové číslo ilustrace v příloze (např. **Obrázek A.1 – 1**, tzn. obrázek v příloze A.1).

Celostránkové obrázky uvnitř textu se do stránkování hlavní části práce nezapočítávají.

3.4 Grafy a tabulky

Graf je názornější než tabulka, chceme-li ukázat průběh, tendenci, strukturu nebo obrazec. Tabulka je určena pro upřesnění textu. Je vyjádřením výsledků průzkumu. Používejte stejný počet desetinných míst, např. 10,52 %.

Obrázky, tabulky, grafy, diagramy obsahují výstižný název a jsou-li přejaty, pak rovněž použitý zdroj.

3.5 Typ písma

Základní text – Times New Roman pro MS-Word, Computer Modern pro LaTeX.

Doporučení:

písmo nadpisů kapitol (tučně, velikost 16)	Times 16 bodů
písmo nadpisů podkapitol (tučně, velikost 14)	Times 14 bodů
nadpisy pod-podkapitol (tučně, velikost 12)	Times 12 bodů
vlastní text práce (velikost 12)	Times 12 bodů
poznámky, citace (lze odlišit i menším písmem)	Times 10 bodů

Zvýraznění textu využíváme střídavě, podle jejich typografického smyslu; podtržení jednotlivých slov nebo jejich skupin pokud možno nepoužíváme.

Kurzívou se vyznačují názvy knih a časopisů (nikoli článků, kapitol, povídek, básní – ty je možno vyznačovat uvozovkami).

Při odsazování prvního řádku v odstavci, nepoužíváme mezerník klávesnice počítače, ale odsazení prvního řádku nastavíme ve stylu odstavce nebo používáme tabulátor (cesta v MS Word: *Formát/Odstavec nebo Formát/Styly a formátování*).

Dobré rady:

- Enter neuvžíváme na konci řádků, užíváme jen na konci odstavce.
  - Enter neuvžíváme na vložení prázdného řádku, před název nebo za název, podnázev kapitoly nebo části práce (nejdříve nastavíme funkci *Formát → Odstavec → Mezery*, viz výše).
  - Nekombinujte v jedné práci více fontů písem, nestřídejte řezy písma.
  - Hypertextové odkazy by měly být součástí poznámkového aparátu, popř. příloh, ne vlastního textu (pokud se nejedná o primární zdroj).
-

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola se zabývá strukturou bakalářské práce, jejím grafickým a typografickým zpracováním.

OTÁZKY

Jaká je základní struktura bakalářské práce?

Proč jsou grafická a typografická doporučení při tvorbě bakalářské práce důležitá?

DALŠÍ ZDROJE

KONESZOVÁ, Barbora, Libuše FOBEROVÁ a Marek TIMKO. Doporučení ke zpracování a k formální úpravě bakalářské a magisterské diplomové práce. 2. dopl. vyd. Opava: SLU, 2012..

---

4 CITACE A PARAFRÁZE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Přednáška/seminář se zabývá základním uvedením do problematiky citací (v tzv. kontinentální podobě i v podobě harvardské), parafrází a správného odkazování na bibliografické citace (resp. informační zdroje). Vycházíme z aktualizované normy ISO 690 (01 0197) a ISO 690-2 platné od 1. dubna 2011, viz použitá literatura.

CÍLE KAPITOLY

- Charakterizovat význam správného citování a parafrázování;
  - Charakterizovat důležitost správného odkazování na bibliografické citace;
  - Jednotlivé případy bibliografických odkazů uvést na konkrétních příkladech (podle aktuální ISO normy).
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Citace, citát, parafráze, bibliografická citace, informační zdroj, plagiát.

VÝKLADOVÁ ČÁST

4.1 Podle čeho a jak správně citovat?

Podle normy ISO 690 (01 0197) a ISO 690-2, aktualizované a doplněné, která jsou platné od 1. dubna 2011 (viz použitá literatura), online dostupná v pdf verzi:

<https://www.citace.com/CSN-ISO-690.pdf>

Technika citování spočívá v tom, jestli a jak správně podle normy autor spojuje místa v textu se záznamy o dokumentech, které jsou v seznamu bibliografických odkazů.

Důvod k citování: převzít fakta uváděná jinými autory nebo dokumentovat jejich názory, postřehy, různé interpretace atd. Konfrontovat vlastní tvrzení s míněním jiného autora, např. oponovat jeho tvrzení. Podpořit vlastní tvrzení souhlasnými tvrzeními jiných autorů.

Z čeho citovat? Z originálu, z vydání a překladů autorizovaných autorem díla, z neautorizovaných vydání, např. z dobrého oficiálního překladu, tzv. „citace z druhé ruky“ se může použít jen ve velmi výjimečných případech (zničen originál, ztracen) a tuto skutečnost je třeba výslovně uvést.

Citovat v práci se musí přiměřeně (průměrně asi 20 – 30 % textu). V celé práci je nutné používat jednotnou standardní techniku citování. Citace je možné uvádět v jazyce originálu, ale podle citačních pravidel, pravidel transkripce a transliterace.

Bibliografické odkazy pro seznamy a citace

<http://www.cuni.cz/~brt/bibref/bibref.html>

Citace dokumentů podle norem ISO 690 a ISO 690-2

<http://www.boldis.cz/citace/citace.html>

www.citace.com

Citát je text, který jsme **doslovně (!)** převzali z nějakého dokumentu či informačního zdroje. Píšeme ho v uvozovkách „citovaný text“, pro přehlednost se doporučuje „*kurziva*“. Citovaný text přepisujeme v původní podobě (když je to možné, tak i s původní typografií), všechny vlastní úpravy citovaného textu musíme explicitně vyznačit! Pokud má citát víc než čtyři řádky, odděluje se od ostatního textu a odsadí se od levého okraje. Může se zmenšit velikost písma o půl stupně či o stupeň. V takovém případě se uvozovky nemusí vyznačovat.

DVA ZPŮSOBY ODKAZOVÁNÍ NA CITOVANÉ ZDROJE

Existují 2 základní způsoby odkazování na citované zdroje:

1. *kontinentální* (v kontextu západní a střední Evropy běžnější a pro humanitní obory preferovaný);

2. *anglo-americký, tzv. harvardský* (v rámci humanitních oborů preferovaný zejména v psychologii a sociologii).

V každém odborném textu musíme:

- podat úplné a konzistentní informace o všech využitých zdrojích,
- jasně odlišit vlastní myšlenky, formulace, data a údaje od převzatých,
- co nejpřesněji reprodukovat použité texty.

Čtenář musí mít možnost si ověřit, zda autor pracoval se zdroji seriózně, a musí proto mít k dispozici všechny potřebné údaje o tom, kde lze převzaté údaje nebo myšlenky nalézt. Také jde o to, abychom plody práce druhých nevydávali za své vlastní, dále se má zabránit tomu, abychom druhým nepodsouvali něco, co nenapsali. Bez odkazu lze uvést jen všeobecně známá fakta a původní myšlenky (závěry).

PŘÍKLADY BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ

1. Citování a odkazování kontinentálním způsobem:

„Sociální vztah, který by zcela a bezzbytku spočíval na postoji odpovídajícím vzájemnému smyslu, je v realitě mezním případem.“¹

V poznámce pod čarou je pod číselným indexem bibliografický odkaz na zdroj, z kterého je použita citace:

¹WEBER, Max. *Metodologie, sociologie a politika*. 2., opravené vydání Praha: Oikoy-menh, 2009, 159 stran.

2. Citování a odkazování anglo-americkým způsobem:

„Sociální vztah, který by zcela a bezzbytku spočíval na postoji odpovídajícím vzájemnému smyslu, je v realitě mezním případem.“ (Weber, 2009: 159), příp. (Weber, 2009, s. 159)

4.2 Parafráze

Cizí tvrzení (myšlenku) nemusíme vždy citovat přesně slovo od slova, ale můžeme ho opsat vlastními slovy, parafrázovat ho. V tomto případě se uvozovky nepoužívají, ale musí být odkaz na použitý zdroj (v případě delších parafrází odkazujeme na konci každého odstavce!).

Příklady:

1. Kontinentální způsob:

M. Frank poukazuje na skutečnost, že základní předpoklad Lévi-Straussovy strukturní antropologie stojí na de Saussurově pojetí sémiologie jako vědy, která studuje život znaků ve společnosti a která může ukázat, z čeho se znaky sestávají a které zákony je řídí.¹

(V poznámce pod čarou pak bude za horním indexem uvedený bibliografický odkaz na

použitý zdroj.)

2. *Anglo-americký způsob:*

M. Frank poukazuje na skutečnost, že základní předpoklad Lévi-Strausovy strukturální antropologie stojí na de Saussurově pojetí sémiologie jako vědy, která studuje život znaků ve společnosti a která může ukázat, z čeho se znaky sestávají a které zákony je řídí (Frank, 2000: 39).

4.3 Cizojazyčná citace

Většinou ji nepřekládáme (AJ, NJ, FJ), ale můžeme, u méně známých jazyků – je vhodnější uvádět do závorky překlad.

4.4 Bibliografické odkazy

Samostudium – *Jak psát závěrečné a kvalifikační práce* od D. Katuščáka z roku 2008, s. 136–146.

Bibliografický odkaz je stručná forma odkazující na zdroj použité citace/parafrázi vsunutá do pokračujícího textu nebo připojená jako poznámka (viz poznámky pod čarou). Užívá-li se odkaz spolu se seznamem literatury, musí obsahovat údaje dostatečné pro zajištění jednoznačnosti (např. u monografických zdrojů obvykle příjmení a iniciálu křestního jména autora, název dokumentu, stranu, z které je citováno či parafrázováno).

Většinou se u odkazu v textu zapíše číslo nebo identifikační značka, která se nachází v seznamu u citovaného dokumentu.

Metody citování v textu (viz ČSN ISO 690. Bibliografické citace: obsah, forma a struktura, 1996, s. 24–26).

- metoda číselných odkazů;
- metoda průběžných poznámek (preferovaný způsob na ÚBK – pozn. M. T.);
- metoda prvního údaje a data.

4.4.1 METODA ČÍSELNÝCH ODKAZŮ

Lze ji použít u kratších textů, odborných článků, u diplomových prací **se nedoporučuje!**

- jednotlivé dokumenty, ze kterých budeme citovat, nejprve očíslováme podle pořadí v citačním soupisu a tato čísla připisujeme do kulatých nebo hranatých závorek za citaci.

Příklad:

xxxxxx. Profese informačních manažerů se ujala v 80. letech, jak uvádí Cejpek [5, s. 203] – odkazujeme na zdroj uvedený v Seznamu bibliografických odkazů.

Příklad:

xxxxxx. Pokud vycházíme z termínu informační manažer (Lit. 5), xxxxxxx

4.4.2 METODA PRŮBĚŽNÝCH POZNÁMEK

Tzv. kontinentální způsob odkazování je **preferovaný!**

Příklad:

xxxxxx. Profese informačních manažerů se ujala v 80. letech⁵ ...Usnadňování online přístupů k systémům⁶... Společnost 21. století bude mj. potřebovat tyto informační specialisty⁷...

Odkaz (na konci strany, pod čarou – tzv. poznámka pod čarou):

5. Srov. CEJPEK, J. *Informace, komunikace a myšlení...*, s. 203.

6. Srov. VLASÁK, R. *Světový informační průmysl...*, s. 281.

7. Viz CEJPEK, *Informace, komunikace a myšlení...*, s. 204.

4.4.3 METODA PRVNÍHO ÚDAJE A DATA

Je anglo-americkým způsobem odkazování.

Příklad:

xxxxxx. „Profese informačních manažerů se ujala v 80. letech.“ (Cejpek, 2005, s. 203)

Odkazování elektronických informačních zdrojů se provádí stejným způsobem, jako u tradičních dokumentů, tzn. použijeme odkazovací metodu průběžných poznámek, tzn. číslováním (přes horní index) či metodu prvního údaje a data (viz příklad níže).

Citujeme-li elektronické zdroje, kde není možné se odvolat na číslo strany, kapitoly nebo jiné identifikační části, použijeme odkaz na tzv. zalomené řádky.

Příklad:

xxx text (Papík, 2008, 5).

4.5 Struktura bibliografických odkazů

Samostudium – *Akademická příručka* od D. Mešky [et al.] z roku 2006, kterou do češtiny přeložila M. Krčmová, a to s. 219–238; *Jak psát závěrečné a kvalifikační práce* od D. Katuščáka z roku 2008, s. 84–93 a s. 112–132.

V BP používáme zpravidla nadpis: **Seznam použité literatury** (resp. Bibliografické odkazy použitých informačních zdrojů).

Tvorba bibliografických odkazů elektronických dokumentů podle ČSN 690-2 se provádí podobně jako bibliografické odkazy tradičních dokumentů (autor – autoři, název, další původci, údaje o edici, poznámky, popř. standardní čísla), dále typ nosiče [online], [CD-ROM], [CD-RW], [DVD], [magnetická páska], [disk] nebo popř. doplníme o vhodný konkrétní druh dokumentu, např. [online databáze], [databáze na CD-ROM], [online elektronický časopis], [monografie na DVD], [databáze na magnetické pásce] apod.

Uvádíme údaje o vydáních elektronických zdrojů:

– 5. vyd., Macintosh verze 1.1, Verze 8.0, 9th update.

Údaje o vydávání elektronické seriálové publikace, označení svazků:

- 2002, roč. 1, č. 1 – (vydávány doposud), 1953–1998, vol. 1–46 (tyto seriály jsou již uzavřeny, nejsou vydávány).

Vydavatelské a nakladatelské údaje, časové údaje:

– rok–měsíc–den.

Datum vydání:

- 1995 – přesné datum vydání

- [1995] – datum vydání odhadnuté.

Datum aktualizace, datum citace [cit. 2009-07-14].

Dostupnost – Dostupné na www:

Standardní čísla.

4.5.1 MONOGRAFICKÉ PUBLIKACE

Příklad:

5. CEJPEK, J. *Informace, komunikace a myšlení*. 2. přepr. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 233 s. ISBN 80-246-1037-X.

6. KRUG, S. *Web design: nenutíte uživatele přemýšlet!* Brno: Computer Press, 2003. 100 s. ISBN 80-7226-892-9.

4.5.2 ČÁST MONOGRAFICKÉ PUBLIKACE

Příklad:

Májovci: [heslo]. In VLAŠÍN, Š. [et al.]. *Slovník literárních směrů a skupin*. Praha: Panorama, 1983, s. 151- 153.

4.5.3 SERIÁLOVÉ PUBLIKACE (ČASOPIS, NOVINY, SBORNÍK)

Příklad citace jednoho čísla:

Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2005, č. 3. ISSN 0011-2321.

Článek v seriálu

SIEGLOVÁ, N. Po stopách Karla Hynka Máchy. *Ladění*, 2005, roč. 10, č. 4, s. 11–12.

4.5.4 ELEKTRONICKÁ MONOGRAFIE, DATABÁZE A POČÍTAČOVÝ PROGRAM

RUPEŠOVÁ, M. (et al.). *Systém využití čarového kódu v knihovnách* [online]. Praha: Státní technická knihovna, 2004 [cit.2005-08-11]. Dostupné na [www: http://www.stk.cz/carovy_kod_popis.html](http://www.stk.cz/carovy_kod_popis.html).

KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003 – [cit. 2009-07-14]. Průběžně aktualizováno. Dostupné na [www: http://sigma.nkp.cz/cze/ktl](http://sigma.nkp.cz/cze/ktl).

4.5.5 ELEKTRONICKÉ SERIÁLOVÉ PUBLIKACE

Moderní pedagogika [CD-ROM]. Praha: Leda, 1999. ISSN 1045-1064.

Ikaros: elektronický časopis o informační společnosti [online]. Praha, 1997–. [cit. 2003-05-23]. Dostupné na [www: http://www.ikaros.cz](http://www.ikaros.cz). ISSN 1212-5075.

Článek v elektronickém seriálu

TKAČÍKOVÁ, D. Když se řekne digitální knihovna ... *Ikaros* [online], 1999, roč. 3, č. 8. [cit. 2000-06-10]. Dostupné na [www:](http://www.ikaros.cz)

http://ikaros.ff.cuni.cz/ikaros/1999/c08/usti/usti_tkacikova.htm. ISSN 1212-5075.

ŠUŠOL, J. Elektronické informační zdroje — vztah uživatelských a autorských preferencí. *Ikaros* [online]. 2005, roč. 9, č. 09 [cit. 2005-09-01]. Dostupné na [www: http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200509001](http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200509001). ISSN 1212-5075.

4.5.6 PŘÍSPĚVKY DO ELEKTRONICKÝCH MONOGRAFIÍ, DATABÁZÍ NEBO POČÍTAČOVÝCH PROGRAMŮ

TKAČÍKOVÁ, D. Kvalitní dokument jako základ účinného vyhledávání informací. In *Informace na dlani 2004*. Inforum 2004. 10. konference o profesionálních informačních zdrojích 25. – 27. května 2004, Vysoká škola ekonomická Praha [CD-ROM]. Praha: Albertina Icome, 2004. ISSN 1214-1429. KIMLIČKA, Š. Sú elektronické zdroje rovnocenné s tlačenými? Pohľad vedcov a pedagógov. In *INFORUM 2005: 11. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích, Praha 23. – 26. května 2005* [online]. Praha: Albertina Icome Praha, 2005. [cit. 2005-06-10]. Dostupné na www: <http://www.inforum.cz/inforum2005/prispevek.php?prispevek=105>. ISSN 1801-2213.

4.5.7 DIPLOMOVÁ PRÁCE

PŘÍJMENÍ, Jméno. *Název: podnázev (= druh práce)*. Vedoucí diplomové práce. Místo vydání: Název vysoké školy, příp. fakulty, rok vydání. Počet stran, počet příloh.

4.5.8 LEGISLATIVNÍ DOKUMENTY

Zákon č. 257/2001 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon).

4.5.9 NORMY

ČSN ISO 690. Bibliografické citace: obsah, forma a struktura. 1966.

ČSN ISO 690-2. Informace a dokumentace: bibliografické citace: část 2: elektronické dokumenty a jejich části. 2000.

4.5.10 OSOBNÍ KOMUNIKACE, OSOBNÍ KORESPONDENCE

RICHTER, Vít. Národní knihovna, Klementinum 190, Praha. 1. března 2006. Osobní komunikace.

Autor zprávy. Název (předmět) zprávy. Druh nosiče [online]. Příjemce zprávy. Datum odeslání zprávy 2009-01-31 [cit.2009-07-08]. Osobní komunikace.

Nevyplňujeme dostupnost!

4.5.11 ELEKTRONICKÁ POŠTA

Jméno autora zprávy <e-mail autora zprávy>. **Datum odeslání zprávy.** *Název nebo předmět zprávy.* [**Druh nosiče, jméno adresáta zprávy** <e-mail autora zprávy>]. **Poznámky.** <Dostupnost a přístupnost>.

Plagiátorství – ukradení myšlenky, převzetí celých částí textu, aniž na ně odkážeme, tj. užití cizího autorského díla v rozporu s autorským zákonem. Ve zvlášť závažných případech se může jednat o opsání celé práce. Plagiátorství se posuzuje individuálně a podle závažnosti případu vede buď k uložení povinnosti přepracovat celou práci, a/nebo i k návrhu na vyloučení studenta z univerzity. Autorský zákon by měl každý student znát a platí, že neznalost zákona neomlouvá.

SHRNUTÍ KAPITOLY

V přednášce/semináři jsme poukázali na základní doporučení ohledně citování (v tzv. kontinentální podobě i v podobě harvardské), parafrázování a uvádění bibliografických citací v bakalářské práci a to podle aktualizované normy ISO 690 a ISO 690-2, platné od 1. dubna 2011 (viz literatura).

OTÁZKY

Co je citace?

Co je citát a jak se liší od parafráze?

Proč je potřeba uvádět seznam všech bibliografických citací, na které se v BP odkazovalo?

Proč je neetické uvádět v seznamu bibliografických citací (použitých zdrojů) na konci BP i zdroje, na které se v BP neodkazovalo?

DALŠÍ ZDROJE

BIERNÁTOVÁ, Olga a Jan SKŮPA. *Bibliografické odkazy a citace dokumentů dle ČSN ISO 690 (01 0197) platné od 1. dubna 2011*. Brno, 2011. 27 s. Dostupné z: <https://www.citace.com/CSN-ISO-690.pdf>

KATUŠČÁK, Dušan (et al.). *Jak psát závěrečné a kvalifikační práce*. Nitra: Enigma, 2008. 161 s. ISBN 978-80-89132-70-6.

---

5 OBHAJOBA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Pátá přednáška/seminář se zabývá metodickým doporučením při samotné obhajobě bakalářské práce. Uvádíme doporučení doc. Marka Pichy, který jej uvádí na příkladech z oblasti humanitního vzdělávání, konkrétně z oboru filosofie.

CÍLE KAPITOLY

- Na konkrétních metodických příkladech uvést doporučení ústní obhajoby bakalářské práce;
  - Na konkrétních příkladech poukázat i na negativní formy či chyby při obhajobě bakalářské práce.
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Obhajoba, formulace problému, použitá metodologie, struktura práce, použitá literatura, informační zdroje, shrnutí, sebehodnocení, reakce na posudky.

VÝKLADOVÁ ČÁST

5.1 PŘEDSTAVENÍ PRÁCE

V této fázi seznamujete auditorium především s názvem svojí práce. V prezentaci by mělo být uvedeno i jméno autora a jméno vedoucího práce, tato jména však není žádoucí říkat nahlas, každý si je přečte sám.

dobře	špatně
<p>Filozofické prvky v seriálu Buffy, přemožitelka upírů</p> <p>Ištván Tračník</p> <p>vedoucí práce: PhDr. Hugo Boss, CSc.</p>	<p>Descartes ze Störiga</p> <p>Standa Hruška</p> <p>vedoucí práce: mgr. Petr Krmelec PHD. (díky, Petře!)</p>

Snažte se vyvolat pozitivní **první dojem**: stůjte v klidu a uvolněně; udržujte oční kontakt; promluvte až tehdy, když si budete jisti zvukem, který z vás vyjde. Mluvte pomalu, srozumitelně, avšak bez přehnaného důrazu. Snažte se působit **přirozeně sebevědomým** dojmem: šířte kolem sebe auru jistoty, že vaše práce je o něčem zajímavém. Unaveným kuňkáním se hned v úvodu sami porážíte, pozor ovšem na namistrované hejskovství: nevyhrajete ani pomocí soucitu, ani pomocí arogance.

První věta je důležitá, nacvičte si ji.

dobře	špatně
<p>Vážené dámy, vážení pánové, kolegyně, kolegové, dovoluji mi zde představit práci na téma možná netypické, avšak – jak se pokusím ukázat – mimořádně zajímavé.</p>	<p>Takže já bych teda začal.</p>

5.2 O CO V PRÁCI JDE?

Čas k prezentaci: 5 – 8 minut

5.2.1 ZÁKLADNÍ PROBLÉM

Jaký je výchozí **problém**? Jakou otázku jste si položili, jaký úkol jste si vytkli?

dobře	špatně
<p>Vycházím z přesvědčení, že filozofická interpretace uměleckého díla je umožněna nikoli jeho žánrem či zpracováním, nýbrž jeho ideologickým pozadím. V práci se pokusím přesněji vymezit ideologické pozadí zmíněného seriálu a zhodnotit jeho</p>	<p>Chtěl jsem tak nějak představit Descartovu filozofii, hlavně teda tu jeho skepsi.</p>

filozofický potenciál. Pokládám si dvě výchozí otázky různé obecnosti, zaprvé: Je možné brát vážně pop-kulturní produkt? A zadruhé: Je seriál *Buffy, přemohitelka upírů* vhodným objektem filozofické interpretace?

5.2.2 POUŽITÁ METODOLOGIE

Kam svoji práci **metodologicky** řadíte? Jde o pojmovou analýzu – argumentační analýzu – translační analýzu – komparační analýzu – zachycení dějin pojmu – zmapování historie problematiky – zmapování současného stavu problematiky – pokus o novou interpretaci díla...? Pokud bude každému hned na začátku jasné, že jde o mizerný kompilát z dějin filozofie na základě sekundární literatury, máte důvod znejistět.

dobře

Jde o pokus o interpretaci uměleckého díla s ohledem na jeho filozofické důsledky, přičemž pozornost jsem omezil pouze na témata antropologická, etická a metafyzická.

špatně

Jde o práci z dějin filozofie, ve které jsem parafrázoval některá moudra z takové té celkem tlusté knihy.

5.2.3 STRUKTURA PRÁCE

Jaká je **struktura** práce? Odkud kam jste postupovali? Jaké byly výchozí předpoklady a co jste s nimi zamýšleli dělat?

dobře

V první části práce předkládám možné koncepce epistemické hodnoty uměleckého díla a provádím jejich srovnání. Dále formuluji základní tezi tzv. minimálního kognitivismu a navrhuji některá její rozšíření. Ve druhé části práce nejprve provádím obecnou analýzu seriálu se zře-

špatně

No, začal jsem jeho životem a pak tam mám taky něco ke Spinozovi.

telem k pojmům kontinuita, složitost a nepředvídatelnost, poté demonstruji filozofickou relevanci seriálu na jeho druhé, páté a šesté sérii.

5.2.4 ZVLÁŠTNOSTI A NE/POUŽITÁ LITERATURA

Je třeba říci něco zvláštního k použité **metodě**? Je třeba říci něco zvláštního k použité či nepoužité **literatuře**?

dobře

Při ospravedlnění některých zobečnění týkajících se fikčního světa seriálu jsem použil výsledky srovnávací studie dalších děl téhož autora. Vedle *Buffy, přemožitelky upírů* jsem tak pracoval i se seriály *Firefly* a *Angel*.

špatně

Není to jenom ze Störiga, měl jsem v ruce taky *Od Descarta po Hegela*.

5.3 SHRUTÍ A SEBEHODNOCENÍ

Čas k prezentaci: cca 3 minuty

Co se vám v práci **podařilo**? Tato pasáž je klíčová, o to tu vlastně celou dobu jde: musíte auditorium přesvědčit, že jste odvedli kus filozofické práce a že si diplom zasloužíte.

dobře

Jak již bylo řečeno, v první části práce jsem se pokusil předvést a uspořádat možné koncepce epistemické hodnoty uměleckého díla. Věřím, že navržená typologie splňuje všechny nároky, které lze na užitečnou typologii mít. Domnívám se rovněž, že se mi podařilo uspokojivě prokázat, že seriál *Buffy, přemožitelka upírů* je vhodným objektem filozofického zájmu: upozornil jsem na některá témata, jejichž seriálová reflexe může (přinejmenším) pomoci při výuce filozofie.

špatně

Já bych řekl, že Descartes je tam podán celkem dobře a ta jeho metodická skepse koneckonců taky. V závěru ukazuji, jak Spinoza – co se metody týče – vlastně navazuje na Descarta, jen ho opravuje v té jeho dualistické pozici.

Čemu jste se v práci **nevěnovali**? Co se vám v práci **nepodařilo**? Místo, ze kterého lze vytěžit cenné body: tím, že shrnete, co se nezdařilo, a uvedete důvody, proč tomu tak je (pochopitelně jiné, než svoji neschopnost nebo lenost), můžete velmi vhodně demonstrovat znalost problematiky a kritický odstup. Dejte si pozor, ať zde neanticipujete posudky, na ně budete reagovat až později.

dobře	špatně
<p>Je pochopitelné, že jsem nemohl věnovat pozornost všem epizodám seriálu. Rovněž bych zde rád zdůraznil skutečnost, že jsem se v žádném případě nepokoušel zodpovědět otázku, zda závisí epistemická hodnota díla na jeho hodnotě estetické. A konečně, i pro mne bylo překvapivým zjištěním, nakolik se velká očekávání týkající se <i>metafyzických</i> interpretací nenaplnila. Bližší pohled odhalil, že tato témata nejsou v seriálu nijak výjimečně zastoupena.</p>	<p>No, jak píše oponent, asi tam všeho mohlo být trochu víc.</p>

Kdybyste měli tu možnost, kterým směrem byste práci **rozvinuli**? Co by si zasloužilo větší pozornost, kudy vést další výzkum?

dobře	špatně
<p>Práci by patrně bylo možné rozvinout dvěma směry. Na jedné straně by ji bylo možné rozšířit o interpretace se zřetelem k dalším filozofickým disciplínám (filozofie náboženství, epistemologie), na druhé straně by mohlo být zajímavé sledovat proměnu některých „seriálových“ filozofických motivů v čase.</p>	<p>Eee, třeba jakože Leibniz?</p>

5.4 REAKCE NA POSUDKY

Uvědomte si, že navržené hodnocení práce je určeno pro případ, kdy dokážete na položené otázky či námítky patřičně reagovat. Pokud tak neučiníte, na vaše hodnocení to bude mít zásadní vliv. Námítku v posudku sami nečtěte, je-li to třeba, shrňte ji vlastními slovy. Vaše reakce vždy musí být věcná, stručná a výstižná.

dobře	špatně

Oponent ve svém posudku vyjádřil pochybnost nad tím, zda není srovnání etického kodexu přemožitelky s Platónovou charakteristikou ideálního strážce příliš zavádějící. Dovolte mi styčné body obou pojetí ještě jednou shrnout a poukázat na některé zajímavé podobnosti.

Pan doktor tady píše: „Autor ve třetí kapitole zcela pomíjí námitku vůči Descartovu důkazu Boha, známou jako karteziánský kruh. Mohl by autor uvést důvody, proč toto téma ve své práci nezmiňuje?“ Takže asi tak, on ten Descartův důkaz je tak vachrlatý, že nějaký kruh sem, kruh tam. Nakonec stejně Descartes pracuje s Anselmovým důkazem, tak co.

Nikdy se nevzdávejte! ;-)

5.5 Často se vyskytující otázky

Proč musím teď svoji práci obhajovat veřejně?

Nejde o žádnou změnu, obhajoba diplomové práce byla vždy veřejná.

Domnívám se, že moje/každá filozofická práce je pro veřejnou prezentaci nevhodná. Jde o niternou záležitost.

Za niterné záležitosti se titul neuděluje, váš text musí projít veřejnou kontrolou. Navíc, kterýkoli dobrý filozofický text je pro prezentaci vhodný.

Nejsem žádný velký řečník, ale myslí mi to dobře a psaný projev mi potíže nedělá. Proč prostě nestačí, aby si komise práci přečetla?

Je snad samozřejmé, že víte, o čem je vaše práce, co jste v ní udělali a jak reagovat na námitky oponentů. Celý život budete muset mluvit, prosazovat svoje názory, přesvědčovat, hájit se. Filozofie je poslední obor, který by měl produkovat autistické blekotající mudrlanty. Wittgenstein byl jen jeden, raný a pozdní.

Prezentace nemá smysl, o známce je již rozhodnuto předem.

Tak to je omyl. Prezentace má na výslednou známku výrazný vliv, rozhodně tedy svoji přípravu nepodceňujte. Hodnocení vašeho vystoupení se na známce projeví zhruba 30 – 50 %, což může v praxi posunout známku o jeden stupeň nahoru, či o dva stupně dolů.

Nemám Microsoft Powerpoint.

Nikdo vás nenutí dělat prezentaci v MS Powerpointu, existují přece OpenOffice. Pokud se techniky štítíte, udělejte prezentaci v jakémkoli textovém editoru. Můžete používat handouty či kreslit na tabuli.

Námitek je příliš mnoho, mám si připravit prezentaci pro každou z nich?

Připravte si vizuální podporu jen pro ty nejdůležitější, nejsložitější či nejobsažnější námítky. Reakci si pochopitelně nachystejte na každou v posudku vznesenou námítku.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola na konkrétních příkladech uvádí metodické doporučení ústní obhajoby bakalářské práce, a to v rámci vymezení základního problému, struktury práce, použité metodologie, dosažených výsledků, použitých informačních zdrojů, shrnutí a kritického sebehodnocení. Na konkrétních příkladech poukazujeme také na časté chyby či nedostatky při obhajobě bakalářské práce.

OTÁZKY

Jaká je optimální struktura obhajoby bakalářské práce?

Jaké jsou nejčastější chyby při obhajobě bakalářské práce?

DALŠÍ ZDROJE

https://docs.google.com/View?docID=dhk48mmk_48cnjx52hg&revision=_latest

---

PŘEHLED DOSTUPNÝCH IKON

Čas potřebný ke studiu

Klíčová slova

Průvodce studiem

Rychlý náhled

Tutoriály

K zapamatování

Řešená úloha

Kontrolní otázka

Odpovědi

Samostatný úkol

Pro zájemce

Cíle kapitoly

Nezapomeňte na odpočinek

Průvodce textem

Shrnutí

Definice

Případová studie

Věta

Korespondenční úkol

Otázky

Další zdroje

Úkol k zamyšlení

Název: ***Seminář k bakalářské práci 1***
Autor: **Mgr. Marek Timko, Ph.D.**
Vydavatel: Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Určeno: studentům SU FPF Opava
Počet stran: 47

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou.